

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด โรงเรียนกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้แบบจำลองซิป (CIPP Model) เป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งประเมินด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้.-

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) ได้แก่ จุดมุ่งหมายโครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน คำราและสถานที่เรียน

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่ ผลผลิตของบัณฑิต

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ นักศึกษา บัณฑิต และหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม 5 ชุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าที-เทสต์ (t - test) ค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) ถ้านัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบต่อระหว่างคู่

ด้วยการทดสอบ เชฟเฟ่ (Scheffe's Method) ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงทั้ง 5 ชุด เท่ากับ 0.733, 0.639, 0.930 และ 0.715 ตามลำดับ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง และบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์การประเมินบริบท (Context Evaluation) เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายโครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตร

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เกี่ยวกับอาจารย์ นักศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เกี่ยวกับผลผลิตของบัณฑิต

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร และ

ตอนที่ 1 การประเมินบริบท (Context Evaluation)

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักในการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ดีควรประกอบด้วย ลักษณะ 3 ประการ (Taxonomy of Educational Objectives) จากการศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกายภาพบำบัด พบว่า ได้ระบุจุดมุ่งหมายครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกายภาพบำบัดนี้เป็นจุดมุ่งหมายในระดับทั่วไป (General Objective) มีความชัดเจนเป็นที่เข้าใจได้ดี

ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต ประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่า มีใจความชัดเจนทางด้านภาษาและเข้าใจง่าย ระบุถึงความเป็นนักกายภาพบำบัด และมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยทั่วไปแล้วอยู่ในเกณฑ์ดีแต่ขาดการเน้นในเรื่อง การนำไปปฏิบัติได้จริง

2. โครงสร้างของหลักสูตร

ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษา เห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่เน้นทางด้านทฤษฎีมาก หมวดวิชาที่มีความเหมาะสมมากคือ หมวด Electrical and Thermal Procedure

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยที่อาจารย์ประเมินโครงสร้างของหลักสูตรสูงกว่าที่นักศึกษาประเมิน

3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร

จากการพิจารณาเนื้อหาสาระของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร พบประเด็นต่าง ๆ ดังนี้.-

1. เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ 1 ที่ระบุว่า "ให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการในการประเมิน และให้การรักษาผู้ป่วยได้อย่างชำนาญและถูกต้อง" และข้อ 2 ที่ระบุว่า "ให้ผู้เรียนนำความรู้ทางด้านทฤษฎีไปใช้ในทางปฏิบัติได้ถูกต้อง."

2. เนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในข้อ 3 ที่ระบุว่า "ให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบและบริหารงานทางด้านกายภาพบำบัด และดำเนินการที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนภายใต้ของเขตของวิชาชีพกายภาพบำบัด" ข้อ 4 ที่ระบุว่า "ให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน" และข้อ 5 ที่ระบุว่า "ให้สามารถพัฒนาทัศนคติ และคุณค่าเกี่ยวกับคุณธรรม และจรรยาบรรณของวิชาชีพ"

3. จากการพิจารณาจำนวนหน่วยกิตในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ข้อพบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ 1 และข้อ 2 มีรายวิชามากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนวิชาในหลักสูตร และจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดของหลักสูตร (ปี 3 - ปี 4) ของรายวิชาเหล่านี้ประมาณ

81 หน่วยกิต ส่วนจุดมุ่งหมายหลักสูตร ข้อ 3 ไม่มีรายวิชาให้เรียน และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 4 และข้อ 5 มีรายวิชาให้เรียน 2 วิชา และไม่มีหน่วยกิต

4. พบความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา ดังนี้.-

4.1 วิชา Neurosurgery และวิชา Neurology มีเนื้อหาเกี่ยวกับ Syringomyelia

4.2 วิชา Pediatric และวิชา Pediatric Neurology มีเนื้อหาเกี่ยวกับ Poliomyelitis

4.3 วิชา Low Frequency Current และวิชา Electro-diagnosis มีเนื้อหาเกี่ยวกับ Electromyography

ตอนที่ 2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

1. ปัจจัยด้านอาจารย์ พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ ประมาณ 5 - 10 ปี ชั่วโมงการสอนภาคบรรยายประมาณ 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ภาคปฏิบัติประมาณ 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คุณวุฒิทางการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี และอาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านวิจัย เขียนตำรา เขียนบทความทางวิชาการ และให้บริการวิชาการชุมชนทางวิชาการค่อนข้างน้อย

2. ปัจจัยด้านนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนมากเป็นเพศหญิง ความสนใจ หรือความสนใจที่จะศึกษาในสาขานี้ อยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามีความสนใจต่อการเรียน และมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี

3. ปัจจัยด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียน โดยทั่วไปมีปริมาณไม่เพียงพอกับผู้เรียน คุณภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ความสะดวกในการเบิกยืมหรือขอใช้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา เกี่ยวกับ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่องเครื่องมือทาง Electro therapy เครื่องมือทาง Exercise Therapy ซึ่งทั้งสองกลุ่มประเมินว่ามีปริมาณไม่เพียงพอกับผู้เรียนห้อง ห้องสมุดมีคุณภาพหรืออยู่ในสภาพดีเสมอ โดยมืออาจารย์ประเมินสูงกว่าที่นักศึกษาประเมิน

ตอนที่ 3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) พบว่า

อาจารย์ประเมินว่าได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ในหลาย ๆ ด้านมีเพียงส่วนน้อยที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ในระดับปานกลาง คือ การให้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ และการทำงานเป็นกลุ่ม นักศึกษาประเมินว่าในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่พอใจของผู้เรียน และกิจกรรมที่ผู้สอนจัดน้อยมาก คือ การทำรายงานศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพภายภาคบังคับ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์ประเมินการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าที่นักศึกษาประเมินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เกือบทุกรายการยกเว้นในเรื่องให้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ

ตอนที่ 4 การประเมินผลิตภัณฑ์ (Product Evaluation) พบว่า

1. หัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัด มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เป็นจริง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี แต่ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต้องการให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพสูงกว่าที่เป็นจริง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัด เกี่ยวกับคุณลักษณะทั่ว ๆ ไปที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เกือบทุกรายการยกเว้นการศึกษาและติดตามความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ และมีความประพฤติดีมารยาทเรียบร้อย ซึ่งหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัดประเมินคุณลักษณะสองประการ คือ ที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2. หัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัด เห็นว่าคุณลักษณะเฉพาะของนักกายภาพบำบัดเกี่ยวกับมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความชำนาญในการทำงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทัศนคติที่ดีในการประกอบวิชาชีพพร้อมทั้งมีคุณธรรมและมีจรรยาบรรณในการทำงานอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังต้องการคุณลักษณะที่กล่าวมาแล้ว ให้ดีกว่าที่เป็นจริง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัด เกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกเรื่อง โดยที่ประเมินลักษณะที่พึงประสงค์สูงกว่าลักษณะที่เป็นจริง

3. ส่วนบัณฑิตเห็นว่าหลังจากจบหลักสูตรแล้วได้รับความรู้ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงาน ไม่มากเท่าที่ควรอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและมีทัศนคติและมีคุณธรรมความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ดี

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร พบว่า

1. รายวิชาที่บัณฑิตได้ใช้มากในการประกอบวิชาชีพ คือ วิชา Therapeutic Exercise 6(2-8) วิชา Physical Therapy in Orthopaedic 3(3-0) วิชา Manipulation and Massage 2(0-6) วิชา Low Frequency Current and Electrodiagnosis 3(2-3) และวิชา Neuroanatomy 1(1-0)

2. รายวิชาที่บัณฑิตไม่ได้ใช้มากในการประกอบวิชาชีพ คือ วิชา Physical Therapy in Obstretic and Gynecology 1(1-0) วิชา Manipulation and Massage 2(0-6) และวิชา Physical Therapy in Chest 2(2-0)

3. รายวิชาที่บัณฑิตเห็นว่าควรเพิ่มเติมในหลักสูตรคือ วิชา Administration วิชา Phamacology และวิชา Principle of Research

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 การประเมินบริบท

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกายภาพบำบัดที่กำหนดไว้ 5 ข้อ ดังกล่าวมาแล้วเป็นจุดมุ่งหมายในระดับทั่วไป (General Objective) กำหนดให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถทางสติปัญญา ด้านทัศนคติ และค่านิยมที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม และด้านทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่ดี ผู้วิจัยคิดว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกายภาพบำบัดนี้ เหมาะสมแล้ว

ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต เห็นสอดคล้องกันว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรบกพร่องในเรื่อง การนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดจุดมุ่งหมายกินขอบเขตกว้างขวางมาก ผู้ปฏิบัติไม่สามารถจะดำเนินการให้บรรลุตามนั้นได้ทุกประการ หรืออาจเป็นเพราะเลือกเนื้อหาหรือประสบการณ์ไม่สัมพันธ์กับความมุ่งหมาย หรือขาดวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน คำরা สถานที่เรียน

2. โครงสร้างของหลักสูตรเน้นทางทฤษฎีมาก อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดหลักสูตรนี้จัดแบบหลักสูตรเนื้อหาวิชา (Subject Curriculum) การจัดหลักสูตรและการสอนในระบบนี้จะยึดเอาการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และความรู้ของวิชาการต่าง ๆ เป็นหลัก

หลักสูตรประเภทนี้มีข้อดี คือ ช่วยให้การถ่ายทอดวิชาดำเนินไปอย่างมีระบบมีระเบียบแต่มีข้อบกพร่อง คือ ใช้หลักการถ่ายทอดความรู้แค่ประการเดียวโดยที่ผู้สอนเป็นผู้เรียนอยู่ในวงจำกัด และเนื่องจากการเรียนการสอนเน้นความเป็นเอกเทศของแต่ละวิชาไม่มีการนำความรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาสัมพันธ์หรือผสมผสานกัน การเรียนรู้ในแต่ละวิชาสิ้นสุดและเบ็ดเสร็จในตัวของมันเอง ไม่ได้ส่งเสริมการผสมผสาน (Integration) และการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) (สุมิตร คุณานุกร 2523 : 118)

3. เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีข้ออภิปราย ดังนี้.-

3.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อที่ 3 ที่ระบุ "ให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบและบริหารงานทางด้านกายภาพบำบัด และดำเนินการที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนภายใต้ขอบเขตของวิชาชีพกายภาพบำบัด" แต่เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า มีรายวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ข้อนี้ 1 รายวิชา คือ วิชา Administration กำหนดให้เรียน 12 ชั่วโมง ไม่มีหน่วยกิตให้ และไม่มีการวัดและประเมินผลการเรียนจุดมุ่งหมายข้อนี้อาจไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เพราะผู้สอนไม่ทราบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการวัดผลการเรียนจะทำให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้

3.1.1 ให้ผู้สอนทราบถึงระดับความรู้ และสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนในระยะต่าง ๆ

3.1.2 ช่วยให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบผลการสอนและดำเนินการสอนว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่

3.1.3 ช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสสำรวจปัญหาและข้อบกพร่องของผู้เรียน เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียน แก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

3.1.4 ช่วยให้ผู้สอนทราบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น ผู้เรียนบรรลุตามที่ตั้งไว้หรือไม่

3.1.5 ช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อใช้เปรียบเทียบความสามารถของแต่ละคน

3.1.6 ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นความขยัน และสร้างแรงจูงใจในการเรียน

3.1.7 ให้ข้อมูลที่เน้นประโยชน์ทางบริหารการศึกษา (ทุมพร ยงกิตติกุล และประคอง กรรณสูต 2523 : 35)

3.2 จุดหมายของหลักสูตรข้อ 4 ระบุว่า "ให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการและผู้ร่วมงาน" แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าไม่มีรายวิชาที่จัดให้เรียนโดยตรง ถึงแม้ว่าผู้เรียนอาจได้รับมาจากการฝึกภาคปฏิบัติ การสอนสอดแทรกร่วมกับวิชาอื่น หรืออาจเกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนการสอน แต่ไม่มีเครื่องวัดที่สามารถบอกได้ชัดเจนว่า ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ ฉะนั้นควรมีการเพิ่มรายวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ 5 ระบุว่า "ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทัศนคติและคุณค่าเกี่ยวกับคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ" ก็พบว่า มีรายวิชาที่จัดให้เรียน 1 วิชา คือ วิชา Ethics กำหนดให้เรียน 6 ชั่วโมง ไม่มีหน่วยกิตให้และไม่มีการวัดและประเมินผลการเรียน ผู้สอนจะไม่ทราบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ฉะนั้นจึงไม่รู้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อนี้บรรลุตามที่ต้องการหรือไม่

3.4 พิจารณาจำนวนรายวิชาและหน่วยกิตในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละข้อ พบว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ 1 ที่ระบุว่า "ให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการในการประเมินและให้การรักษามือป่วยได้อย่างชำนาญและถูกต้อง" และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ 2 ที่ระบุว่า "ให้สามารถนำความรู้ทางด้านทฤษฎีไปใช้ในทางปฏิบัติได้ถูกต้อง" นั้นมีรายวิชามากกว่าครึ่งหนึ่งของรายวิชาในหลักสูตรและของจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดในหลักสูตร ส่วนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ 3 ที่ระบุว่า "ให้สามารถจัดระเบียบและบริหารงานทางด้านกายภาพบำบัด และดำเนินการที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนภายใต้ขอบเขตของวิชาชีพกายภาพบำบัด" จุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อ 4 ที่ระบุว่า "ให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ" และจุดมุ่งหมายข้อ 5 ที่ระบุว่า "ให้สามารถพัฒนาทัศนคติ และคุณค่าเกี่ยวกับคุณธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพ" จุดมุ่งหมาย 3 ข้อนี้ มีรายวิชาจำนวนน้อยและไม่มีหน่วยกิต

ดังนั้นในการกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรกายภาพบำบัดอาจ เน้น เป็นจุดมุ่งหมายหลักและจุดมุ่งหมายรอง จุดมุ่งหมายหลักคือจุดมุ่งหมายข้อ 1 และข้อ 2 ส่วนจุดมุ่งหมายรองคือจุดมุ่งหมายข้อ 3 ข้อ 4 และข้อ 5 ทั้งนี้เพราะการจัดเนื้อหา จะได้สอดคล้องที่จุดมุ่งหมายหลักเพราะมิฉะนั้นแล้วการกระจายเนื้อหาวิชา สำหรับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละข้อ จะต้องมียำนวนรายวิชา และหน่วยกิตต้องไม่แตกต่างกันมาก

ตอนที่ 2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

1. อัตราส่วนวุฒิของอาจารย์ ปรินญาเอก : ปรินญาโท : ปรินญาตรี
เท่ากับ -:3.07 : 6.90 เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานวุฒิอาจารย์ ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัย (2523 : 4) กำหนดไว้ 2 : 5.5 : 2.5 นับว่าวุฒิอาจารย์ ประจำโรงเรียนการกายภาพบำบัดยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาขาการกายภาพบำบัดเป็นสาขาวิชาที่ยังใหม่สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีผู้สนใจศึกษาต่อในระดับสูงและยังไม่มีสถาบันที่ผลิตอาจารย์ทางกายภาพบำบัดระดับปรินญาโท และปรินญาเอก จัดเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ขาดอาจารย์วุฒิสูง อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนนั้นทางโรงเรียนการกายภาพบำบัด ได้มีการเชิญอาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิในระดับปรินญาเอก และปรินญาโทมาช่วยสอนประมาณ 60 ท่าน โดยอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์แพทย์ จึงอาจกล่าวได้ว่า คุณวุฒิของอาจารย์ที่สอนตามหลักสูตรการกายภาพบำบัดนี้ได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย แต่ตามความเห็นของผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถามหลายท่าน รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรเห็นว่าอาจารย์ประจำของโรงเรียนการกายภาพบำบัด ควรจะมีการปรับปรุงวุฒิให้สูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนภาระงานของอาจารย์ประจำของโรงเรียนการกายภาพบำบัด ในด้าน ค้นคว้า วิจัย เขียนตำรา เขียนบทความทางวิชาการและปฏิบัติหน้าที่ทางด้านบริการวิชาการ ในสาขาวิชาการ เพื่อแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาที่สอนยังน้อยมาก อาจารย์ควรมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 5. (2525---2529) ทบวงมหาวิทยาลัย (2523 : 45-46) "ที่จะให้การสนับสนุนในด้านงานวิจัย และการแต่งตำราภาษาโดย" เพราะหน้าที่ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษานั้น นอกเหนือจากงานสอนแล้วจะต้องทำหน้าที่ด้านให้คำปรึกษา ผลิตตำรา งานบริการสังคม งานวิจัย งานบริหาร-งานเกี่ยวกับวิชาชีพ การให้บริการและความสัมพันธ์กับอาจารย์ภายในคณะ (ปทีป เมธาคุณวุฒิ มพท. (อัครสำเนา))

2. นักศึกษาที่เรียนในสาขานี้ส่วนมากเป็นเพศหญิง ความสนใจหรือ
ความสนใจต่อการเรียนของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คืออันดับ 3 และอันดับ 4
เพราะลำดับการเลือกเข้าศึกษาเปิดโอกาสให้เลือก 6 อันดับ อันดับการเลือกแรกๆ เป็นความ
สนใจสูงสุดของนักศึกษา ส่วนสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างดี ซึ่งผู้วิจัย
เห็นว่าผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนตามหลักสูตรนี้

3. อุปกรณ์การเรียนการสอนคำรา และสถานที่เรียน พบว่า เครื่องมือ
ทาง Exercise Therapy เครื่องมือทาง Electro therapy อุปกรณ์การเรียนการสอน
คำรา ห้องเรียน ห้องฝึกงาน พบว่า มีปริมาณไม่เพียงพอกับนักศึกษา การขาดปัจจัยดังกล่าวมี
ส่วนทำให้ประสิทธิภาพของการนำหลักสูตรไปใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ฉะนั้นทางโรงเรียนกายภาพ
บำบัดควรมีการศึกษาในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานกลาง สำหรับการจัดทำโครง
การพัฒนาการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (2525 - 2529)
(ทบวงมหาวิทยาลัย มพท. (อัครสำเนา)) ที่กำหนดในเรื่อง บุคคลากร มาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่
เกณฑ์มาตรฐานกลางกับจำนวนนักศึกษาที่มีอยู่ว่าเป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานของทบวงที่กำหนดไว้
หรือไม่ ถ้ามีข้อบกพร่องควรมีการเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป
ทั้งนี้เพราะการปัจจัยในด้านนี้มีส่วนสำคัญต่อการเรียนการสอน ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนได้ไม่เต็มที่ ทำให้ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เท่าที่ควร

ตอนที่ 3 การประเมินกระบวนการ

ข้อค้นพบที่สำคัญคือ อาจารย์ และนักศึกษา ประเมินกระบวนการจัดการ
เรียนการสอนไม่สอดคล้องกัน อาจารย์ประเมินว่าได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสอนอย่างเต็มที่แต่
นักศึกษาระเมินว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับไม่มากเท่าที่ควรที่เห็นได้ชัดคือ ใน
เรื่องให้โอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์ ให้โอกาสฝึกใช้เครื่องมือ
ทางกายภาพบำบัดให้โอกาสฝึกภาคปฏิบัติ ให้ความรู้ทางวิชาชีพทางกายภาพบำบัด ปลูกฝังให้มี
ความรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ของตน และให้ทำรายงานศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ทางด้าน
กายภาพบำบัด การประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างอาจารย์
และนักศึกษาอาจ เนื่องจากมีเนื้อหาวิชาค่อนข้างมาก ระยะเวลาที่กำหนดให้เรียนมีน้อย ผู้
สอนจึงจัดกิจกรรมและให้ความรู้แก่ผู้เรียน ได้ไม่เต็มที่ หรือผู้สอนใช้วิธีสอนแบบผู้สอน เป็นผู้ให้

(Passive learning) ซึ่งผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสแสดงความคิดเห็น การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ ฉะนั้นควรมีการพัฒนาอาจารย์ด้านการเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการสอน ดังเช่นวีจิตร ศรีสอาน (2524 : 78) กล่าวว่า ลำพังการมีวุฒิสอง เป็นผู้มีความรู้ลึกซึ้งในสาขาที่สอน แต่ถ้าสอนไม่เป็น คือ ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพแล้ว เรื่องประสิทธิภาพของการสอนก็เกิดขึ้นไม่ได้เต็มที่และสมบูรณ์

ตอนที่ 4 การประเมินผลผลิต

หัวหน้าผู้รับผิดชอบนักรายภาพบำบัด เห็นว่า การปฏิบัติงานของนักรายภาพบำบัด โดยทั่ว ๆ ไปอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผลผลิตของหลักสูตรรายภาพบำบัดตามทัศนะของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักรายภาพบำบัด บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ แต่หัวหน้าผู้รับผิดชอบนักรายภาพบำบัด ก็ยังต้องการให้นักรายภาพบำบัดมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ฉะนั้นทางโรงเรียนรายภาพบำบัดจึงควรมีการวิจัยพิจารณาว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังในตัวบัณฑิตอย่างไร

ส่วนการประเมินผลผลิตตามทัศนะของบัณฑิตให้ประเมินตนเองเห็นว่า การได้รับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากก่อนการเรียนมีความคาดหวังว่าการเรียนในหลักสูตรนี้จะต้องได้รับความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และมีความทักษะ และความชำนาญในการประกอบอาชีพ เมื่อผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จตามความคาดหวังที่ตั้งไว้ จึงเห็นว่าหลังจากการเรียนจบหลักสูตรตนเองไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายวิชาในหลักสูตร

ข้อมูลที่ได้นี้จะ เป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feed back) จากบัณฑิตซึ่ง เป็นผู้นำวิชาความรู้ไปใช้ ฉะนั้นข้อมูลส่วนนี้จะ เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาวิชา

สรุปการประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นจุดมุ่งหมายในระดับทั่วไป (General Objective) เป็นจุดมุ่งหมายที่ดี ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา ด้านทัศนคติ และค่านิยม และด้านทักษะและความชำนาญในการประกอบอาชีพ แต่บทพร่องในด้านสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โครงสร้างของหลักสูตรเน้นเนื้อหาทางทฤษฎีมาก เนื้อหาสาระของหลักสูตร ไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร และพบความซ้ำซ้อนกันบ้างควรมีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

ปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้ดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรบทพร่องในด้านคุณวุฒิ และประสบการณ์ของอาจารย์ประจำ ไม่ได้มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย ควรมีการปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียน มีปริมาณน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา

การจัดการเรียนการสอน อาจารย์ได้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ดี

ผลผลิตของบัณฑิตโดยทั่ว ๆ ไป ผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตรเห็นว่าหลักสูตร สามารถผลิตบัณฑิตได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

แผนภูมิที่ 2 สรุปการประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด

	การประเมิน บริบท	การประเมิน ปัจจัยเบื้องต้น	การประเมิน กระบวนการ	การประเมิน ผลผลิต
สิ่งที่ประเมิน	-จุดมุ่งหมาย -โครงสร้าง -เนื้อหาสาระ	-อาจารย์ -นักศึกษา -อุปกรณ์การเรียน การสอน ตำรา และสถานที่เรียน	-กระบวนการจัด การเรียนการสอน	-สัมฤทธิ์ผลของ บัณฑิต

แผนภูมิที่ 2 (ต่อ)

	การประเมินบริบท	การประเมินปัจจัยเบื้องต้น	การประเมินกระบวนการ	การประเมินผลผลิต
แหล่งข้อมูล (ประชากร)	-ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร -อาจารย์ -นักศึกษา -บัณฑิต	-อาจารย์ -นักศึกษา	-อาจารย์ -นักศึกษา	-หัวหน้าผู้รับผิดชอบบัณฑิต -บัณฑิต
เครื่องมือ	-แบบสอบถาม -สัมภาษณ์ -เอกสาร	-แบบสอบถาม -เอกสาร	-แบบสอบถาม	-แบบสอบถาม -สัมภาษณ์
ผลการประเมิน	-จุดมุ่งหมายเหมาะสม -โครงสร้างของหลักสูตรมีเนื้อหาทฤษฎีมาก -เนื้อหาของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ -ในด้าน จำนวนวิชาและหน่วยกิต	-วุฒิของอาจารย์ไม่ตรงตาม เกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย -ภาระงานของอาจารย์ค่อนข้างต่ำ -สัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับดี -อุปกรณ์การเรียนการสอนตำราและสถานที่เรียนมีปริมาณไม่เพียงพอ	-อาจารย์ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนได้ดีในหลายๆด้านมีเพียงส่วนน้อยที่ควรแก้ไข	-หัวหน้าผู้รับผิดชอบบัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงของบัณฑิตเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ก็ยังต้องการคุณลักษณะของบัณฑิตให้สูงกว่าที่เป็นจริง

แผนภูมิที่ 2 (ต่อ)

	การประเมิน บริบท	การประเมิน ปัจจัยเบื้องต้น	การประเมิน กระบวนการ	การประเมิน ผลผลิต
ข้อเสนอแนะ	-ผู้นำหลักสูตร ไป ใช้ต้องปฏิบัติตาม จุดมุ่งหมาย -เพิ่มการเรียน ภาคปฏิบัติ -ปรับปรุงเนื้อหา ให้สอดคล้องกับจุด มุ่งหมายของหลัก สูตร	-ปรับปรุงด้านคุณวุฒิ และการะงานของ อาจารย์ -เพิ่มอุปกรณ์การ เรียนการสอนคำ ราและสถานที่ เรียนให้เพียงพอ กับนักศึกษา	-ควรมีการพัฒนา อาจารย์ด้านการ เรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิ ภาพการสอน	-คิดตามการปฏิบัติ งานของบัณฑิต และพยายามแก้- ไขข้อบกพร่อง

ข้อเสนอแนะ1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

1.1 ผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้ (อาจารย์) ควรปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่
กำหนดไว้ เพื่อให้กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ

1.2 โครงสร้างของหลักสูตรควรมีการเพิ่มการปฏิบัติให้มากขึ้น เพราะหลัก
สูตรวิชาชีพไม่ควรเน้นเฉพาะเนื้อหาทางทฤษฎี แต่เพียงอย่างเดียว จะต้องเน้นทางด้านทฤษฎี
และด้านปฏิบัติให้มีความสมดุลกัน การฝึกภาคปฏิบัติ อาจเริ่มได้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 หรือใช้เวลาฝึก
หลังจากจบหลักสูตร

1.3 ควรเพิ่มเนื้อหาสาระวิชาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเพิ่ม
เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการบริหาร วิชามนุษยสัมพันธ์ และวิชาคุณธรรม และจรรยาบรรณ

1.4 ควรลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเสียเวลา

1.5 อาจารย์ประจำของโรงเรียนกายภาพบำบัด ควรมีการปรับตัวให้สูงขึ้น
โดยการศึกษาต่อในประเทศ หรือต่างประเทศ นอกจากนี้อาจารย์ ควรปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการ

วิจัย และการบริหารวิชาการให้มากขึ้น เพราะแผนพัฒนาระดับอุดมศึกษาระยะที่ 5 (2525-2529) ได้ให้การสนับสนุน และส่งเสริมค้ำนื้ออยู่แล้ว

1.6 อุปกรณ์การเรียนการสอน คำรา และสถานที่เรียน ควรจัดหาให้มีปริมาณ มีคุณภาพ และมีความสะดวกในการ เบิกยืมหรือขอใช้ เพื่อให้ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม

1.7 เพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ควรมีการพัฒนาอาจารย์ด้านการเรียนการสอน เช่น จัดอบรมให้ทราบถึง เทคนิควิธีการสอน เทคโนโลยี การสอนใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal Study) คือ ใช้เวลา ศึกษาอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 4 ปี คือ ศึกษาตั้งแต่รับนักศึกษาเข้ามา จนกระทั่งจบไปปฏิบัติงานใน วิชาชีพ หรือเป็นการศึกษาตั้งแต่ก่อนดำเนินการ ใช้หลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้และสรุปผลการ ใช้หลักสูตร

2.2 ควรประเมินหลักสูตรให้ลึกลงไปในเรื่อง จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และ เนื้อหาสาระของหลักสูตร เพื่อศึกษาหลักสูตรการศึกษาทั่วไป (General Education) หลักสูตร วิชาชีพ (Professional Education) และหลักสูตรเสริม (Exploratory Education)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย